

Categorie groen	Nadere definiëring	Voorbeelden van type activiteit of maatregel / project
☐ 1. Beperking van (de snelheid van) klimaatverandering	Het voorkomen van verdere klimaatverandering door de uitstoot van broeikasgassen te verminderen	• Bevorderen van de inzet van duurzame schone energiebronnen (wind, zon, geothermisch, getijden, waterstof)• Vastleggen van koolstof door tegengaan van ontbossing• Vastleggen van koolstof door het planten van bomen en gewassen, inclusief aanplant 2^e gewas na oogst (bodembedekking year round)• Omschakeling naar minder intensieve landbouwvormen om broeikas gasemissie tegen te gaan• Maatregelen in de veeteelt zelf om methaan emissie te reduceren;• Stimuleren groene vormen van transport (moet wel substantieel zijn);• Tegengaan ontginning veen of andere methaan houdende grondsoorten;• Inzetten van technologie
☐ 2. Aanpassing van de effecten van klimaatverandering	Het voorbereiden op, en maatregelen nemen tegen de risico's danwel reeds zichtbare veranderingen die samengaan met een veranderend klimaat en het preventief / anticiperend aanpassen danwel weerbaar maken van de (gebouwde) omgeving daaraan.	Klimaatverandering manifesteert zich in vele gedaanten. Afhankelijk van het effect van klimaatverandering zijn maatregelen te nemen om mens, natuur, en gebouwde omgeving aan te passen of weerbaarder te maken aan die veranderende situatie. Effecten van klimaatverandering zijn bv zeespiegelstijging, droogte en verwoestijning, overstromingen als gevolg van meer intense en langduriger buien, hittestress, verzilting, aantasting van specifiek biotopen als gevolg van temperatuurstijging (koraal, polen, wetlands). <i>Zeespiegelstijging:</i> Het IPCC onderscheidt de volgende vier adaptatiestrategieën mbt zeespiegelstijging: • Beschermen of 'water buiten houden' met bijvoorbeeld waterkeringen of nature-based solutions;• Meebewegen of 'leven met water' door bijvoorbeeld drijvende woningen en gebouwen op palen en terpen;• Terugtrekken naar hoger gelegen gebieden (landwaarts gaan) en• Zeewaarts gaan middels landaanwinning en eilanden die hoger zijn gelegen. Adaptatie aan veranderingen in het klimaat zijn zeer divers. Het gaat om activiteiten / maatregelen zoals: • Het weerbaar maken van bebouwing, infrastructuur, voorzieningen, ecosystemen tegen zeespiegelstijging, verdroging, overstromingsrisico's, natuurbranden, erosie;• Stroomgebiedsbeheer;• Waterbergende maatregelen (steden of landelijk);

		• Maatregelen ter voorkoming van hittestress (stedelijk); • Drijvend bouwen • Herstel natuurlijke protectie tegen (kust)erosie • Landbouw gerelateerde interventies: - ter bevordering natuurlijk bodemvorming, voorkomen ontginnen kwetsbare gebieden (hellingen bv): - introductie meer resistentie voedselgewassen (zilte teelt, droogte of vocht resistent. - Tegengaan vervuiling / lozing op zee Links naar voorbeelden klimaatadaptieve maatregelen: https://infographics.rvo.nl/klimaatadaptatie/maatregelen/#mii-rvokam-bouwen-en-renoveren https://www.climateapp.nl/ https://www.urbangreenbluegrids.com/measures/
☐ 3. Duurzaam gebruik en bescherming van water en mariene hulpbronnen	Het behoud en/of verbeteren van voldoende en kwalitatief goed oppervlakte- en grondwater en zeewater als ook het een het in stand houden van een goed functionerend waterstroomgebied en marine systeem.	• Smart water management / precisie landbouw: combinatie van innovatie tools om de waterproductiviteit en irrigatiebeleid te verbeteren door bv geodata, sensoren om vochtgehalte in bodem te meten, realtime begeleiding boer, betere voorspellingen weer, innovatieve bodemtests) • Ondergronds bufferen van overtollig zoet oppervlaktewater • Integraal waterbeheer • Aanpak watervervuiling (toxisch, plastics, medicijnen, eutrofiering etc) uit diverse economische sectoren • Waterhergebruik • Waterzuivering • Vergroten waterbergend vermogen (oppervlakte water) •
☐ 4. Transitie naar een circulaire economie	Het versterken van het sluiten van kringlopen waarin grondstoffen, onderdelen en producten hun waarde zo min mogelijk verliezen, hernieuwbare energiebronnen worden gebruikt en systeemdenken centraal staat. Via de R-	Bij (industriële) productieprocessen: • Refuse: Biobased economy: fossiele grondstoffen vervangen voor biomassa als grondstof (let op afwenteling); • Refuse, rethink, reduce: Producten slimmer maken en gebruiken, het verbruik van grondstoffen verminderen, het verwaarden van reststromen, efficiënter produceren

	ladder wordt bijgedragen aan een circulaire economie: R1: Refuse en rethink R2: Reduce R3: Reuse R4: Repair, refurbish, remanufacturing en repurpose R5: Recycling R6: Avoid emissions from waste NB: De circulaire economie wordt via diverse nationale RVO- regelingen gestimuleerd oa via MIA\Vamil, Subsidie Circulaire ketenprojecten, Demonstratie Energie-en Klimaatinnovatie (DEI+) (pilot- en demonstratieprojecten) en Versnelde klimaatinvesteringen industrie (VEKI). https://www.rvo.nl/subsidies-financiering/mia-vamil/ondernemers/circulaire-economie	door meet- en regeltechniek, kringloopsluiting, levensduurverlenging van producten; • Reuse: Levensduur verlengen • Recycling: het recyclen van afval tot grondstoffen, toepassen van gerecyclede grondstoffen tijdens productieprocessen of inzamelen/nascheiden van afval. • Voorkomen van emissies uit afvalstromen • Repair, refurbish, remanufacturing en repurpose: bij het ontwerp en productiefase van nieuwe producten reeds rekening houden met toekomstig hergebruik. Bij landbouwproductie: • Kringlooplandbouw (het produceren van voedsel of planten op een duurzame manier door hergebruik van land en grondstoffen gericht op het individuele bedrijf of groep landbouwbedrijven om zo zo weinig mogelijk reststromen te genereren, minder uitstoot van schadelijke stoffen en minder energiegebruik. Voorop staat het sluiten van lokale kringlopen. • Regeneratieve landbouw: een productiemethode waarbij natuurlijke hulpbronnen worden versterkt in plaats van uitgeput. De methode richt zich vooral op verbetering van de bodemkwaliteit om daarmee herstelt bodemleven, waterhuishouding, biodiversiteit te verbeteren. Vb Bodem zoveel mogelijk bedekken en minimaliseren van bodembewerking. • Alternatieve eiwitten als veevoer: afvalstromen, bijproducten. •
□ 5. Preventie en bestrijding van vervuiling	Maatregelen of de inzet van technologieën ter preventie of bestrijding van vervuiling van lucht, bodem, grond- en oppervlaktewater (land en zee), licht en geluid.	• Voorkomen en of verwijderen vervuiling door plastic • Substantiële reductie van het gebruik van (agro) kunstmest en bestrijdingsmiddelen. • Substantiële reductie van de uitstoot van SO₂, NO_x en fijnstof.... • Reduceren van uitlaatgassen (katalysatoren, e-mobility en of andere emissies (CO₂, N₂, ... • Het verzamelen en zuiveren van water. • Voorkomen toxische, atrofierende lozingen op water (grond-, oppervlakte, oceaan) bv van (kleur)stoffen uit textielindustrie, mijnbouw, leerlooierijen, slachterijen •

□ 6. Bescherming en herstel van biodiversiteit en ecosystemen	Het beschermen en herstellen van biodiversiteit en ecosystemen op grote schaal	Kan betrekking hebben op ecosystemen met een vorm van beschermde status, kwetsbare gebieden en / of gebieden die na impact weer worden hersteld. Ook op kleinere lokale / stedelijke schaal zijn maatregelen om de biodiversiteit te bevorderen denkbaar (moet wel substantieel zijn). Maatregelen in deze categorie zijn bij voorkeur <i>integraal</i> en op <i>enige ruimtelijke schaal</i> om effect te kunnen sorteren. Maatregelen uit de mitigatieladder categorie verminderen of compenseren komen niet in aanmerking voor een groen label. • Het aanleggen van een ecologische verbindingroute om migratie van dieren (voor voedsel, voortplanting, uitwisseling genenpool mogelijk te maken). • Reforestation (herbebossing van een gebied waar het aantal bomen is afgenomen, of in een gebied waar in het recente verleden veel van zijn bomen zijn verwijderd) of Aforestation (planten van bomen in een gebied dat voorheen niet door bomen was bedekt (nieuw bos) met inheemse boomsoorten. • Maatregelen om water, bodem, lucht etc kwaliteit en kwantiteit te bevorderen. • Maatregelen om (inheemse)soortenrijkdom te bevorderen. • Maatregelen om invasieve dier- en/ of plantensoorten tegen te gaan. • Maatregelen om de impact door menselijke activiteiten op kwetsbare ecosystemen te verminderen. • Maatregelen om belangrijke ecosysteemdiensten te herstellen (denk aan overstromingspreventie: koraal, mangrove, vegetatie herstel). • Maatregelen die de grondoorzaken van biodiversiteitsverlies aanpakken (sociaal, economisch, governance) • Voorkomen excessieve (grond) wateronttrekkingen. • Maatregelen die de handel en exploitatie van kwetsbare dier- en plantensoorten tegengaan. •

Dit is een publicatie van:

Rijksdienst voor Ondernemend Nederland

Prinses Beatrixlaan 2 | 2595 AL Den Haag

T +31 (0) 88 042 42 42

[Contact](#)

www.rvo.nl